

XVI.

CZY MOŻNA MÓWIĆ O ISTNIENIU ŚLĄSKIEGO JĘZYKA LITERACKIEGO?

WSPÓŁCZESNY UZUS GRAMATYCZNO-ORTOGRAFICZNY LITERACKIEJ ODMIANY ETNOLEKTU ŚLĄSKIEGO

Henryk JAROSZEWICZ, Uniwersytet Wrocławski

ID <https://orcid.org/0000-0003-2840-355X>

1. Wprowadzenie

We współczesnych polskich tekstach naukowych oraz wypowiedziach polskich badaczy dość często spotykało się twierdzenie, że normalizacja śląszczyzny i wykształcenie się jej literackiej odmiany jest niemożliwe, a także niepotrzebne. Za reprezentatywne uznać można opinie dwojga znanych badaczy śląskiego obszaru językowego – Jana Miodka oraz Heleny Synowiec. Niemal dekadę temu Miodek w jednej ze swoich prasowych wypowiedzi dość kategorycznie stwierdzał:

Gwara [śląska] jest mową chłopską, prostych ludzi. Wariantem literackim śląszczyzny jest polszczyzna, tak będę mówił do śmierci, choćbyście tu mieli o to do mnie straszne pretensje (Semik 2010).

Podobną opinię w rozmowie z Teresą Semik formułowała Helena Synowiec, mówiąc:

Nie widzę takiej potrzeby [tj. potrzeby kodyfikacji śląskiej godki]. Nie wiem, jaką funkcję miałyby pełnić wersja pisana gwary, która ze swej istoty jest odmianą mówioną. Jak dotąd gwara dobrze służy domowym, lokalnym, nieoficjalnym kontaktom. Półoficjalnym też. Jakie to gatunki wypowiedzi Ślązak miałyby zapisywać? (Synowiec 2011).

Za podstawowy argument przemawiający za niemożnością normalizacji śląszczyzny – prócz ‘chłopskości’ i ‘prostoty’ użytkowników tegoż kodu oraz jego immanentnej ‘nieoficjalności’ – uznawano zwykle fakt daleko idącego zróżnicowania gwar śląskich, szczególnie w warstwie fonetycznej. Można w tym miejscu przywołać wypowiedź Iwony Nowakowskiej-Kempnej, twierdzącej:

Uważam stworzenie jednego wspólnego dialektu śląskiego za niemożliwe, trudno mi powiedzieć co mogłoby być podstawą kodyfikacji. Istnieje znacząca różnica między gwarami cieszyńskimi, w których brak mazurzenia i gwarami centralno-

-północnymi, z pochodzenia małopolskimi, obecnie małopolsko-śląskimi, w których występuje mazurzenie (Nowakowska-Kempna 2008, s. 75),

czy też opinię cytowanego już wcześniej Jana Miodka:

Wobec niezwyklego zróżnicowania poszczególnych gwar śląskich w każdym detalu fonetycznym – zupełnie nie wyobrażam sobie skodyfikowania dialektu śląskiego (Miodek 2008, s. 72)¹⁴³.

Jak jednak nietrudno zauważyć, drugą dekadę XX w. cechował wyjątkowo dynamiczny, wręcz skokowy rozwój etnolektu śląskiego. Śląska ‘gōdka’ zaczęła w zauważalny sposób funkcjonować w sferze publicznej, ukazały się też liczne – zróżnicowane tematycznie i stylistycznie – dzieła literackie zapisywane po śląsku (zob. Czesak 2015, 105–165). Co jednak najważniejsze, ostatnie dziesięciolecie to okres, w którym doszło do zauważalnej stabilizacji pisanej wersji etnolektu Górnoślązaków – głównie jego warstwy ortograficznej, ale też gramatycznej i leksykalnej. Normalizacja tegoż kodu przebiegała zarówno samoistnie, spontanicznie, jak też wskutek świadomych działań standaryzacyjnych. Biorąc pod uwagę transformacje, jakim podległa współczesna śląszczyzna, za zasadne uznano przeprowadzenie szczegółowszych analiz, które pozwoliłyby ustalić, czy cytowane wcześniej opinie o niemożności normalizacji śląskiej mowy nadal zachowują swoją aktualność.

2. Prezentacja materiału źródłowego

Na potrzeby badań stworzono korpus obejmujący dwadzieścia dwa śląskie dzieła literackie wydane między 2008 a 2018 r. Głównym kryterium doboru była ocena literackich walorów określonej pozycji – uwagę objęto wyłącznie te pozycje stworzone w etnolekcie śląskim (bądź na etnolekt śląski przetłumaczone), które gatunkowo przynależą do literatury wysokiej, nie zaś do piśmiennictwa o charakterze ludowo-folklorystycznym. Tym samym w obręb korpusu włączono powieści, opowiadania, nowele, ale nie zbiory gawęd, podań, legend. Zakwalifikowano także dramaty oraz eseje, ale już nie zbiory anegdot, humoresek czy wspomnień z dzieciństwa. Przeanalizowano tomiki poetyckie, pełnoprawne tłumaczenia literatury światowej i obcej, pominięto jednak zbiory rymowanek, pieśni ludowych oraz żartobliwe trawestacje i przeróbki dzieł literackich. Dokonując selekcji nie brano oczywiście pod uwagę właściwości ortograficznych, gramatycznych i leksykalnych cechujących śląszczyznę stosowaną przez autorów poszczególnych dzieł. Kompletując korpus, starano się również uniknąć nadreprezentacji twórczości określonych twórców. Tym samym, choć niektórzy śląscy pisarze i twórcy są nad

¹⁴³ Szerzej o krytyce prób emancypacji śląszczyzny zob. Jaroszewicz 2019.

wyraz płodni, mając na koncie np. wielotomowe cykle powieściowe (np. Alojzy Lysko, Marcin Melon) lub liczne przekłady prozy polskiej i światowej (np. G. Kulik), w trakcie selekcji przyjęto zasadę, że w badanym materiale mogą się znaleźć najwyżej dwie pozycje jednego autora (tłumacza). Ostatecznie do badanego korpusu (liczącego łącznie 627 tys. słowoform) włączono następujące dzieła:

- Zbigniew Kadłubek, 2008, *Listy z Rzymu*, Katowice [K]
- Alojzy Lysko, 2008, *Duchy wojny. Dziennik żołnierski 1942–1944. W koszarach pod szczytami Alp*, Katowice [LA]
- Karol Gwóźdź, 2010, *Myśli ukryte*, Siemianowice Śląskie [G]
- Roman Kocur, 2013, *Rajzyntasza*. In: *Rajzyntasza. Jednoaktówki po śląsku*, red. W. Szewczyk, Katowice [KR]
- Ajschylos, *Promytojs przibity*, 2013, przeł. Zbigniew Kadłubek, Kotórz Mały [A]
- Marek Szołtysek, 2013, *Ewangelie śląskie*, Rybnik [SZ]
- Marcin Szewczyk, 2014, *Świynto wojna*. In: *Freedland. Jednoaktówki po śląsku*, red. W. Szewczyk, Katowice, s. 39–49 [SZS]
- Maciej Sojka, 2014, *Freedland*. In: *Freedland. Jednoaktówki po śląsku*, red. W. Szewczyk, Katowice, s. 19–26 [MF]
- *Dante a inksi*, 2014, przeł. Mirosław Syniawa, Kotórz Mały [D]
- Marcin Melon, 2014, *Komisōrz Hanusik*, Kotórz Mały [M]
- Krystian Gałuszka, 2015, *Modre ajnfarty*, Katowice [KG]
- Marcin Szewczyk, 2015, *Silesia noir*, Kotórz Mały [SZM]
- Marcin Kik, 2015, *Filozofjo po ślonsku*, Kotórz Mały [KM]
- Stanisław Neblik, 2016, *Do rymu po naszymu abo ślōnski miszmasz*, Kotórz Mały [N]
- *Nowy Testamynt po ślonsku*, 2017, przeł. Gabriel Tobor, Radzionków [NT]
- Rafał Szyma, 2017, *Leanderka*, Kotórz Mały [SZR]
- Franz Kafka, 2017, *Aforyzmy*, przeł. Jerzy Ciurlok, Kraków [KF]
- Marcin Melon, 2017, *Rodzina Adamskich*. In: *Gotyk w godce. Jednoaktówki po śląsku*, red. W. Szewczyk, Katowice, s. 17–27 [MA]
- Bronisław Wątroba, 2018, *Ewangelicznie za świyntym Jōnym*, Katowice [WJ]

- Szczepan Twardoch, 2018, *Drach. Edycyjo ślōnskō*, przeł. Grzegorz Kulik, Kraków [T]
- Mirosław Syniawa, 2018, *Cebulowō ksiynga umartych*, Kotórz Mały [SC]
- Antoine de Saint-Exupéry, 2018, *Mały Princ*, przeł. Grzegorz Kulik, Poznań [SE]

Znajdujące się w korpusie dzieła zostały przekonwertowane do formatu elektronicznego i przeanalizowane przez oprogramowanie korpusowe *Antconc* pod kątem sposobu realizacji czterdziestu pięciu, wybranych cech. Siedem cech (1–7) odnosi się do zjawisk ortograficznych, dwadzieścia cztery do fonetycznych (8–31), czternaście do morfologicznych (32–45). Lista cech została ustalona z wykorzystaniem dostępnych opracowań naukowych, w których znaleźć można precyzyjnie opisane różnice gwarowe występujące na obszarze Górnego Śląska (m.in. Bąk 1974, Dejna 1973, Czastka-Szymon i inni 2000, Tambor 2008, Skudrzykowa i inni 2011). Zestawiana lista w trakcie analizy podlegała autorskiej weryfikacji i uzupełnieniom. Na jej ostateczny kształt złożyły się następujące cechy gramatyczne i ortograficzne:

- Stosowany system grafemów (uproszczona pisownia ‘ślábikōrzowa’, pisownia polska, pełna pisownia ‘ślábikōrzowa’ itd. – *ôn wiy tako jedna ślōnska bojka / on wiy tako jedna ślonska bojka / ôn wiy takō jednã ślōnskã bōjkã* itd.) [1]
- Zapis miękkich głosek wargowych: *p, b, m, w, f* (*ciyrpioł/ciyrpjoł; świeciel śwjecie*) [2]
- Zapis miękkich głosek środkowojęzykowych: *ś, ź, ć, dź, ń* (*bydziesz/bydżesz; sie/śe*) [3]
- Pisownia grup *ōńc, ōnci* (*siednōńc/siednōńć, frōnciel/frōńcie*) [4]
- Pisownia grup spółgłoskowych typu: *trz, drz, krz, prz, dzc, zsz, zcz, strz, zdrz, zdź, ćdź* (*trzy/czy, przaja/pszaja, zdrzadło/żdźadło*) [5]
- Zapis internacjonalizmów i zapożyczeń zakończonych na *-cyjo/-cja/-cyja* (*policyjo/policja/policyja*) [6]
- Zapis internacjonalizmów i zapożyczeń zawierających grupy samogłoskowe *au, eu, ai, oi* (*faryzeusz/faryzetusz, asteroida/asterojida*) [7]
- Mazurzenie (*czasie/casie*) [8]
- Jabłonkowanie (*żyto/żito*) [9]
- Kontynuanty śródgłosowego *q* (*gymba/gamba, rynka/ranka* itd.) [10]

- Kontynuanty pochylonego *a* (*godka* <*gōdka*> /*goudka* itd.) [11]
- Kontynuanty wygłosowego pochylonego *e* po tylnojęzykowych *k, g* w odmianie przymiotników i liczebników (*srogim/srogiym, drugim/drugiym*) [12]
- Przejście wygłosowej spółgłoski *ch* w *k/f* (*nogach/nogak, rynkach/rynkaſ*) [13]
- Przejście nagłosowej grupy *chw* w *kf* (*chwila/kfila, chwata/kfała*) [14]
- Przejście nagłosowej grupy *chrz* w *krz* (*chrzest/krzest*) [15]
- Przejście nagłosowej grupy *chc* w *kc* (*chce/kce*) [16]
- Przejście (także w pisowni) nagłosowej grupy *kt* w *ft/wt* (*fto/kto/wto*) [17]
- Przejście nagłosowego *zł, zl, zm, zn* w *sł, sl, sm, sn* (*znoleźć/snoleźć, złōmacć/słōmanō*) [18]
- Uproszczenie wygłosowej grupy *ść* w czasownikach (*iść/iś, znojsć/znojs*) [19]
- Uproszczenie wygłosowej grupy *ść* w rzeczownikach (*wolność/wolnoś, mōndrość/mondroś*) [20]
- Uproszczenie wygłosowego *yj, ij* na *y, i* (*indzij/indzi, wiyncyj/wiyncy*) [21]
- Zwężenie wygłosowej samogłoski *e* w *i* (*życie/życi, cołkie/cołki*) [22]
- Obniżenie artykulacji samogłoski *i* do *y, ō* w formach perfectum (*zrobiōł/zrobił/zrobiył*) [23]
- Przejście nagłosowego *r* w *ł* w prefiksie *roz-* (*rozwiōnzane/łozwjonzane*) [24]
- Elipsa śródgłosowego *ł* (*głowa/gowa, słuchali/suchali*) [25]
- Antycypacja miękkości przed spółgłoskami miękkimi (*lecillejci, myślił/myjśli*) [26]
- Wykształcenie się miękkich spółgłosek *k, g* przed samogłoską *e* (*kery/kiery; wielge/wielgie*) [27]
- Zmiękczenie grup spółgłoskowych *rzy* na *rzi* (*krzyż/krziż, ōtworzyć/ ōtworzić*) [28]
- Wykształcenie się przed samogłoską *o* wargowego, protetycznego *ł-* (*ojcym* <*ōjcym*> / *łojcym*) [29]
- Przejście grupy *eł* w *oł* (*pełny/połny, wetna/wołna*) [30]
- Wzmocnienie grup spółgłoskowych *rz* na *rdz, zw* na *dzw* (*barzij/bardzij; zwonić/dzwonić*) [31]

- Forma przedrostka superlativus przymiotników *noj-* <*něj-*> wobec *naj-*, *no-* (*nojbarzij* <*nějbarzij*> / *najbarzij* / *nobarzij* itd.) [32]
- Zakres użycia końcówki narzędnika lm. *-ami* wobec *-ōma* w odmianie rzeczowników (*nogami/nogōma*) [33]
- Kontynuanty wygłosowego *-q* w odmianie rzeczowników i czasowników (*widza krowa* <*widzã krowã*> / *widzym krowe* itd.) [34]
- Kontynuanty wygłosowego *-q* w odmianie przymiotników (*gryfno* <*gryfnō*> / *gryfnom* itd.) [35]
- Zakres użycia końcówki *-o* <*ō*> wobec *-a* w dopełniaczu lp. rzeczowników rodzaju nijakiego (*życio* <*życiō*> / *życia*) [36]
- Zakres użycia końcówki *-e* wobec *-i* w dopełniaczu lp. rzeczowników rodzaju żeńskiego (*kuchnie/kuchni*) [37]
- Zakres użycia końcówki *-y* wobec *-ō* w mianowniku lm. rzeczowników rodzaju męskiego (*kamraty/kamraciō*) [38]
- Zakres użycia przyrostka czasownikowego *-y-* wobec *-ōn-* <*-ōń-*> (*lygnōńc/lygnyc*, *siednōńc/siednyc*) [39]
- Zakres użycia przyrostka czasownikowego *-owa-* wobec *-uwa-* (*brakować/brakuwać*) [40]
- Zakres użycia przyrostka czasownikowego *-owa-* wobec *-iwa-/ywa-* (*pokazować/pokazywać/przysuchiwali sie*) [41]
- Zakres użycia końcówki fleksyjnej *-a* wobec *-ym* w 1. os. lp. praesens czasowników typu: *umieć, śmieć* (*umia/umiy*) [42]
- Zakres użycia końcówki fleksyjnej *-a* wobec *-ym* w 1. os. lp. czasu praesens typu: *jeść, wiedzieć* (*wiy/wia*) [43]
- Wzór odmiany czasownika być w formach futurum i perfectum (*bydã-bōł-była/byda-był-była* / *bydã-był-była* / *byda-bōł-bōła* itd.) [44]
- Użycie aorystycznej końcówki *-ch* w formach czasu przeszłego (*robitech/robilem*) [45]

3. Opracowanie materiału językowego i wnioski

Badania pozwoliły na stworzenie matrycy, dzięki której uzyskano szczegółowe informacje dotyczące językowych właściwości zarówno pojedynczych dzieł wchodzących w skład korpusu, jak i całości korpusu (zob. Tabela, s. 183–184).

Poszczególne kolumny matrycy prezentują kształt gramatyczno-ortograficzny każdego z dwudziestu dwóch dzieł składających się na korpus, wiersze matrycy pokazują zaś sposób realizacji każdej z czterdziestu pięciu badanych cech gramatyczno-ortograficznych w poszczególnych dziełach. Symbolem (+) zaznaczona została w komórkach obecność najczęstszej – w skali całego korpusu – realizacji określonej cechy gramatyczno-ortograficznej. Kolejne, jeśli chodzi o częstotliwość występowania, realizacje cech oznaczone zostały odpowiednio symbolem (*), (#), (@) oraz (!). Symbol (?) oznacza niemożność zweryfikowania sposobu realizacji określonej cechy gramatycznej.

Skrajnie prawa kolumna podaje przykład najczęstszego sposobu realizacji określonej cechy gramatyczno-ortograficznej oraz uśrednioną, procentową obecność tegoż sposobu realizacji w dziełach korpusu. W pierwszym wiersze od dołu zawarto zaś uśrednione informacje o procentowej obecności w każdym ze zbadanych dzieł najczęściej spotykanej realizacji każdej z analizowanych cech gramatyczno-ortograficznych. Podane w tymże wiersze wielkości informują także o stopniu bliskości konkretnego dzieła wobec idealnego, abstrakcyjnego modelu gramatyczno-ortograficznego, który można skonstruować zestawiając ze sobą wyłącznie najbardziej frekwentywne realizacje każdej z badanych cech.

Analizując sposoby realizacji wszystkich czterdziestu pięciu cech i uśredniając otrzymane wyniki ustalono, że wspólna, najczęściej spotykana realizacja cechy gramatyczno-ortograficznej właściwa jest dla 80% dzieł wchodzących w skład korpusu. Wśród zbadanych cech, dziewięć posiada identyczną realizację we wszystkich dziełach korpusu – to realizacja śródgłosowej nosówki *a* jako *yn/ym*; przejście pochylonego *a* w *o*; brak antycypacji miękkości spółgłosek palatalnych; brak jałonkowania; brak przejścia wygłosowej spółgłoski *ch* w *k/f*; powszechna odmiana czasowników typu: *umieć* z końcówką *-a* w czasie teraźniejszym; realizacja wygłosowej nosówki *-a* jako *-a <ã>* w formach czasownikowych i rzeczownikowych; powszechne użycie aorystycznej końcówki *-ch* w formach czasu przeszłego. W przypadku kolejnych dwunastu cech wspólną realizacją odznacza się 90% i więcej dzieł korpusu (m.in. stosowanie dwuznaków na oznaczenie miękkich głosek *si, ci, zi*; brak przejścia nagłosowego *chw* w *kw*; użycie końcówki rzeczownikowej *-ami* zamiast *-ōma*). Cztery cechy odznaczają się daleko idącą heterogenicznością, a ich najbardziej frekwentywna realizacja wynosi mniej niż 55% – mowa o systemie użytych grafemów, rodzajach obniżenia artykulacji *i* w perfectum, wzmocnieniu grup spółgłoskowych *rz* na *rdz*, *zw* na *dzw* oraz o sposobach odmiany czasownika *być*.

Uśredniona bliskość każdego z dzieł korpusu wobec wspomnianego, abstrakcyjnego wzorca (również) wynosi 80%. Największą zbieżnością cechuje się tom

opowiadań Rafała Szymy *Leanderka* (93%) [SZR], następnie *Mały Princ* Antoine de Saint-Exupérego w przekładzie Grzegorza Kulika (92%) [SE] oraz tomik poetycki Mirosława Syniawy *Cebulowō ksiynga umartych* (92%) [SC]. Największą odrębnością od abstrakcyjnego wzorca odznacza się przekład *Nowego Testamytu* Gabriela Tobora [NT] posiadający zaledwie 54% zbieżności. Analiza danych zamieszczonych w matrycy pozwala nie tylko na uzyskanie wiedzy o uśrednionym pokrewieństwie wszystkich dzieł – wynoszącym 80% – ale także na ustalenie stopnia gramatyczno-ortograficznej zbieżności pomiędzy wybranymi dziełami korpusu. Można tym samym stwierdzić, że największa bliskość zastosowanych modeli językowych – wynosząca aż 93% – cechuje *Dracha* w przekładzie Grzegorza Kulika [T] oraz zbiór poezji *Cebulowō ksiynga umartych* Mirosława Syniawy [SC]. Najmniejsze pokrewieństwo gramatyczno-ortograficzne występuje zaś między zbiorem *Do rymu po naszymu abo ślōnski miszmasz* Stanisława Neblika [N] oraz *Nowym Testamytym* w przekładzie Gabriela Tobora [NT] – zbieżność tej pary wynosi zaledwie 47%.

Ustalony w trakcie badań stopień spójności gramatyczno-ortograficznej dzieł składających się na korpus (80%) uznać można za stosunkowo wysoki – zwłaszcza w kontekście wypowiedzi o całkowitej niemożności wykształcenia się wspólnego, ogólnośląskiego uzusu. Taka zbieżność wydaje się wynikać z trzech głównych przesłanek. Praktycznie wszyscy autorzy dzieł, które weszły do korpusu, pochodzą z tej samej części Górnego Śląska, w dodatku z obszaru o dość homogennym podłożu gwarowym ('czarny', przemysłowy Górny Śląsk). Warto też zauważyć, że znacząca część dzieł znajdujących się w korpusie (8/21) została opublikowana w wydawnictwie SilesiaProgress z Kotorza Małego. Związani z tym wydawnictwem autorzy oraz korektorzy językowi ściśle ze sobą współpracują i dość konsekwentnie forsują ujednolicony, wspólny wzorzec śląszczyzny. Ostatecznie trzeba wskazać, że w ostatnich latach w śląskiej przestrzeni piśmienniczej upowszechniła się i uzyskała pewien społeczny prestiż pisownia 'śląbikōrzowa' – co istotne, używana przez większość autorów dzieł, które znalazły się w korpusie.

Konkluzją niniejszej pracy musi być stwierdzenie, że formułowane przed dekadą tezy polskich naukowców dowodzące niemożności wykształcenia się literackiej odmiany śląszczyzny straciły swoją aktualność. Jak dowodzą zgromadzone w korpusie prace, bez wątpienia istnieje literatura spisywana w etnolekcie śląskim, posiadająca stosunkowo szeroki wachlarz gatunkowo-rodzajowy. Co najważniejsze, wykształcił się także w jej obrębie uzus, bazujący na względnie spójnej podstawie gramatycznej i respektujący w dużej mierze wspólne rozwiązania ortograficzne. Wszystko to pozwala postawić tezę, że w drugiej dekadzie XXI w. doszło do wykształcenia się śląskiego języka literackiego.

Tabela cech gramatyczno-ortograficznych

	K	LA	G	KR	A	SZ	SZS	M F	D	M	SZM	KM	N	NT	SZR	MA	KF	WJ	T	SC	SE	%
1	ślab.	*	@	*	*	!	*	*	#	+	+	*	+	*	+	+	+	+	#	+	+	50 upr.śl.
2	p-b	+	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	+	*	+	+	+	+	+	+	+	81 cyrpiot
3	si-zi	+	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	95 bydzie
4	-oné	*	+	+	+	+	+	+	*	+	+	+	+	*	*	+	+	*	*	*	*	60 siedhōnc
5	strz	+	*	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	*	+	+	+	+	+	+	+	76 trzy
6	cja	*	+	+	?	+	+	+	+	*	+	*	+	*	+	*	+	+	+	+	+	61 policyjo
7	eu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	+	+	+	+	+	+	+	95 farzeusz
8	M	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	+	+	+	+	+	+	+	93 czasie
9	J	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	100 zyto
10	-q-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	100 gymba
11	a	+	+	+	+	+	+	+	*	+	+	+	+	+	*	+	*	+	*	*	+	71 godka
12	ke	+	+	+	+	+	+	#	*	+	+	+	+	#	+	+	+	*	*	*	+	71 srogim
13	-ch	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	100 nogach
14	chw-	+	+	+	+	+	+	?	+	+	+	+	+	*	+	+	+	+	+	+	+	95 chwila
15	chrz-	*	+	+	?	+	*	?	+	*	+	*	*	+	?	?	?	+	+	+	?	61 chrzest
16	chc-	+	+	+	+	+	+	#	+	+	+	+	+	*	+	+	+	+	+	+	+	93 chce
17	kt-	*	?	+	+	+	*	+	+	+	+	#	*	+	+	+	+	*	+	+	+	62 fio
18	z >sl	+	+	+	+	*	+	+	*	+	+	+	*	+	+	+	+	+	+	*	+	83 znoleć
19	-śCV	+	*	+	+	*	+	+	+	+	*	+	+	*	+	*	+	*	+	+	+	60 is
20	-śCN	*	+	+	+	+	+	?	+	+	+	*	+	*	*	+	+	+	+	+	+	80 wolność
21	-(Y)J	*	+	+	+	+	*	+	+	+	+	*	+	*	+	+	+	*	+	+	+	76 wyncyj
22	-e>-i	*	+	+	+	+	*	+	+	+	*	+	+	*	+	+	*	+	+	+	+	83 zycie

		K	LA	G	KR	A	SZ	SZS	M F	D	M	SZM	KM	N	NT	SZ R	M A	KF	WJ	T	SC	SE	%
23	i-io	*	*	@	!	#	+	#	@	+	*	#	#	+	@	+	*	?	+	+	+	+	40 <i>zrobiól</i>
24	roz-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	+	+	+	+	+	+	+	95 <i>rozbić</i>
25	l>o	* +	*	+	* +	+	* +	* +	+	+	* +	* +	+	* +	+	+	* +	* +	* +	+	+	+	71 <i>gowa</i>
26	ć>jć	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	100 <i>leci</i>
27	ki/k	+	*	+	+	+	+	+	+	+	+	* +	+	+	+	*	+	+	* +	+	+	+	86 <i>kery</i>
28	rzy/i	+	*	*	* +	+	* +	* +	* +	+	*	* +	+	+	+	+	* +	+	* +	+	+	+	71 <i>krziż</i>
29	o-/l-	*	# *	#	*	+	#	*	#	+	+	+	*	+	*	+	+	+	+	+	+	+	57 <i>ójcym</i>
30	-eł-	+	+	?	?	*	+	+	+	*	* +	+	+	+	* +	+	?	?	* +	*	*	*	62 <i>pełny</i>
31	rz>rdz	*	*	+	*	+	+	*	?	+	*	* +	* +	* +	+	+	*	+	*	+	+	+	55 <i>zwnić</i>
32	noj-	+	+	+	?	*	+	#	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	90 <i>nojbarzij</i>
33	-oma	+	+	+	+	+	+	+	?	+	+	+	+	+	+	+	+	* +	+	+	+	+	97 <i>nogami</i>
34	-ąVN	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	100 <i>widza</i>
35	-ąAD	+	+	+	+	@	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	#	+	+	+	+	90 <i>malo</i>
36	-o/-a	+	* +	* +	+	+	+	?	*	+	+	+	* +	+	* +	+	+	+	+	+	+	+	85 <i>życio</i>
37	-e/-i	*	* +	*	* +	* +	+	?	+	* +	* +	+	+	+	*	+	+	+	*	+	+	+	65 <i>kuchnie</i>
38	-o/-y	?	* +	?	?	?	+	+	?	*	+	+	?	+	* +	+	?	?	+	*	+	*	70 <i>kamraty</i>
39	-yé	+	+	+	+	+	+	* +	+	+	* +	* +	+	* +	+	+	+	+	+	+	+	+	90 <i>lygnōńć</i>
40	-uwa-	+	+	+	+	+	+	?	+	+	+	+	+	+	*	+	+	+	+	+	+	+	95 <i>brakować</i>
41	-iwa-	*	*	* +	?	* +	* +	?	?	+	* +	*	*	+	*	+	?	+	*	+	+	+	53 <i>pokazować</i>
42	<i>umieć</i>	+	+	?	?	+	?	+	+	+	+	+	+	+	?	?	+	?	?	+	?	+	100 <i>umia</i>
43	<i>jeś(é)</i>	+	+	+	+	* +	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	?	+	+	+	+	97 <i>wiyym</i>
44	<i>być</i>	*	*	#	*	+	#	*	#	+	#	*	*	+	+	+	#	+	*	+	+	+	43 <i>Ä-Ö-Y</i>
	%	69	68	75	69	78	82	67	76	85	82	79	71	91	53	90	86	87	75	87	89	92	≈79

AREA SLAVICA 3

(Jazyk na hranici – hranice v jazyku)

OSTRAVSKÁ
UNIVERZITA

Ostrava 2020

Recenzovali:

prof. PhDr. Marie Krčmová, CSc.,
Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

prof. zw. dr hab. Janina Labocha,
Wydział Polonistyki, Uniwersytet Jagielloński

prof. UŚ dr hab. Mariola Szymczak-Rozlach,
Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Śląski

Vědecká redakce:

doc. PhDr. Irena Bogoczová, CSc.

© Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2020

Cover © Markéta Pačková, 2020

ISBN 978-80-7599-180-5